

Maksuttoman ehkäisyn kokeilu

Webinaari 26.9.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Nuorten oikeus luotettavaan ehkäisyyn

Tuire Sannisto, LT, yleislääketieteen el, ylilääkäri
Tampereen kaupunki, sosiaali- ja terveystieteiden
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Sidonnaisuudet

- Ylilääkäri, Tampereen kaupunki, sosiaali- ja terveyspalvelut, Lasten, nuorten ja perheiden palvelut/Terveyspalvelut
- Toimialuejohtaja, Pirkanmaan hyvinvointialue, Lasten, nuorten ja perheiden palvelut, Terveyspalvelut ja opiskeluhuolto (1.10.2022 alkaen osa-aikaisesti)
- Valtuuskunnan jäsen, Suomalainen Lääkäriseura Duodecim

Seksuaalioikeudet

Väestöliitto

Seksuaali-
oikeudet

Väestötietosarja 29

Sexual rights: an IPPF declaration

“Sexual rights are human rights
related to sexuality”

Seksuaalioikeudet (Väestöliitto 2019)

1. Oikeus omaan seksuaalisuuteen

Kaikilla on oikeus nauttia seksuaalisen suuntautumisen mukaisesta seksuaalisuudesta ja ilmaista seksuaalinen suuntautumisen ja sukupuolensa haluamallaan tavalla.

2. Oikeus tietoon seksuaalisuudesta

Vapaus tehdä itsenäisiä päätöksiä ei voi toteutua ilman tietoa seksuaalisuudesta. Jokaisella on oikeus saada ja antaa seksuaalioikeuksia kunnioittavaa seksuaalikasvatusta.

3. Oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi

Jokaisella on oikeus keholliseen koskemattomuuteen. Ihmisiä tulee suojella seksuaaliväkivallalta ja sukupuolistuneelta väkivallalta. Jokaisella on oikeus käyttää raskauden- ja seksitautien ehkäisymenetelmiä ja saada apua ja tukea, jos on kohdannut seksuaaliväkivaltaa. Yhteiskunnilla ja niiden lainsäädännöllä on olennainen rooli suojelun varmistajana.

4. Oikeus seksuaaliterveyspalveluihin

Yhdenvertaiset ja seksuaalioikeuksia kunnioittavat terveyspalvelut kuuluvat kaikille. Seksuaaliterveyspalveluiden tulee olla turvallisia, luottamuksellisia, korkeatasoisia ja helposti saatavilla asuinpaikasta ja rahatilanteesta riippumatta.

5. Oikeus näkyä

Kaikilla ihmisillä on oikeus tulla nähdyksi ja kuuluksi sekä oikeus ilmaista omia mielipiteitään ilman syrjinnän, häirinnän tai väkivallan pelkoa.

6. Oikeus yksityisyyteen

Jokaisella on oikeus tehdä yksilöllisiä päätöksiä omaan seksuaalisuuteensa liittyen ilman pelkoa vainosta, vapauden riistosta tai sosiaalisesta painostuksesta.

7. Oikeus vaikuttaa

Oikeus osallistua ja vaikuttaa seksuaalisuuteen liittyvään päätöksentekoon niin omassa elämässään kuin yhteiskunnan tasolla. ●

1. Oikeus omaan seksuaalisuuteen

Kaikilla ihmisillä on oikeus **hallita omaa seksuaalielämäänsä** sekä oikeus **seksuaaliseen nautintoon**. Ketään ei saa painostaa tai pakottaa seksiin, eikä seksi saa ahdistaa tai pelottaa. Niin lapsilla, nuorilla, aikuisilla kuin vanhuksilla on oikeus **nautinnolliseen, turvalliseen ja tasapainoiseen** seksuaalielämään.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Tyttöjen ja naisten silpomisen ehkäisy

- Toimintaohjelman (2019) jalkauttaminen palveluihin
 - Äitiys- ja lastenneuvola
 - Kouluterveydenhuolto
 - Opiskeluterveydenhuolto
 - Varhaiskasvatus, koulu
- Huomioitavaksi myös muodostuvilla hyvinvointialueilla!
- [Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estäminen - THL](#)

**TIEDÄ
& TOIMI**

Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen estäminen

2. Oikeus tietoon seksuaalisuudesta

Kaikilla on oikeus saada laadukasta **seksuaalikasvatusta**, eli tietoa **seksuaalisuudesta** sekä siihen liittyvistä **seksuaalioikeuksista** ja vastuullisuudesta.

Ihmiset tarvitsevat tietoa seksuaalisuuden rikkaudesta ja monimuotoisuudesta eri elämänvaiheissa, jotta heillä on paremmat työkalut lisätä hyvinvointiaan ja nauttia omasta seksuaalisuudestaan.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

SePäSe – seksuaalisuus- ja päihdeseikkailu

- **Toiminnallista seksuaalikasvatusta osana 8. luokan terveystiedon opetusta** Tampereella vuodesta 2015
- Innovoitu lasten, nuorten ja perheiden terveystieteissä (nuorisoneuvola, kouluterveydenhuolto), toteutetaan monialaisesti kunta-, järjestö- ja koulutustoimijoiden kesken, koordinoiva taho tällä hetkellä sivistyspalvelut
- Tarkoituksena on, että oppilaiden **tiedot** seksuaalisesta hyvinvoinnista ja seksuaaliterveydestä vahvistuvat ja he saavat mahdollisuuden **pohtia omia arvojaan ja asenteitaan.**
- Toteutus koulukohtaisesti pienryhmissä toiminnallisilla **rasteilla** kiertäen
- [SEPÄSE- seksuaali- ja päihdeseikkailu | Innokylä \(innokyla.fi\)](https://innokyla.fi)

3. Oikeus suojella itseään ja tulla suojelluksi

Ihmisillä on oikeus **keholliseen koskemattomuuteen**. Ihmisiä tulee suojella seksuaali- ja sukupuolisu-
neelta väkivallalta. Tähän sisältyy suojelu raiskauksilta, sukuelinten silpomiselta, seksuaaliselta kaltoinkohtelulta ja häirinnältä.

Jokaisella on myös oikeus päättää itse avioitumisestaan sekä suojata itsensä **suunnittelemattomilta raskauksilta ja seksitaudeilta**.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Kaltoinkohdeltu lapsi -käsikirja

- Lasten kaltoinkohteluun puuttumisen **toimintamallia** on kehitetty Tampereella vuodesta 2004
- Pormestari asetti lokakuussa 2007 pysyvän lasten kaltoinkohteluun puuttumisen **seurantaryhmän**
- Käsikirjan tarkoituksena on auttaa lapsia ja nuoria kohtaavia työntekijöitä **tunnistamaan** lapsiin kohdistuvaa kaltoinkohtelua mahdollisimman varhain, **puuttumaan** siihen, saattamaan asian selvittely toimivaltaisille viranomaisille sekä **ohjaamaan** lapsi ja perhe tarvittavien tutkimusten ja hoidon piiriin
- Monialainen työryhmä järjestää vuosittain **koulutusta**

KALTOINKOHDeltu LAPSI

KÄSIKIRJA KALTOINKOHDellun
LAPSEN KANSSA TYÖSKENTELEVILLE

Tunnistaminen ja toiminta

Monitoimijaista työtä paikallisesti ja alueellisesti

- Setlementti Tampereen Tyttöjen talon seksuaaliväkivaltatyö: <https://www.tytto.fi/seksuaalivakivaltatyo/> ja Välitä!-työ: [Välitä! -seksuaaliväkivaltatyö \(seksuaalivakivalta.fi\)](https://www.valita.fi/)
- SERI-tukikeskus: [Tays Seritukikeskus | Tampereen yliopistollinen sairaala](https://www.seri.fi/)
- Barnahus-hanke: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/barnahus-hanke>

4. Oikeus seksuaali- ja lisääntymisterveyspalveluihin

Kaikilla ihmisillä on oikeus korkeatasoisiin seksuaaliterveyspalveluihin, joihin sisältyvät oikeus turvalliseen synnytykseen, lapsettomuustutkimuksiin ja -hoitoon, seksitautien, myös hivin ja aidsin, hoitoon ja ehkäisyyn sekä turvalliseen aborttiin. Myös turvalliset, hyväksytyt lääketieteen kehittämät hoitomenetelmät ja luotettavat ehkäisyvälineet ovat osa korkeatasoista seksuaaliterveydenhoitoa.

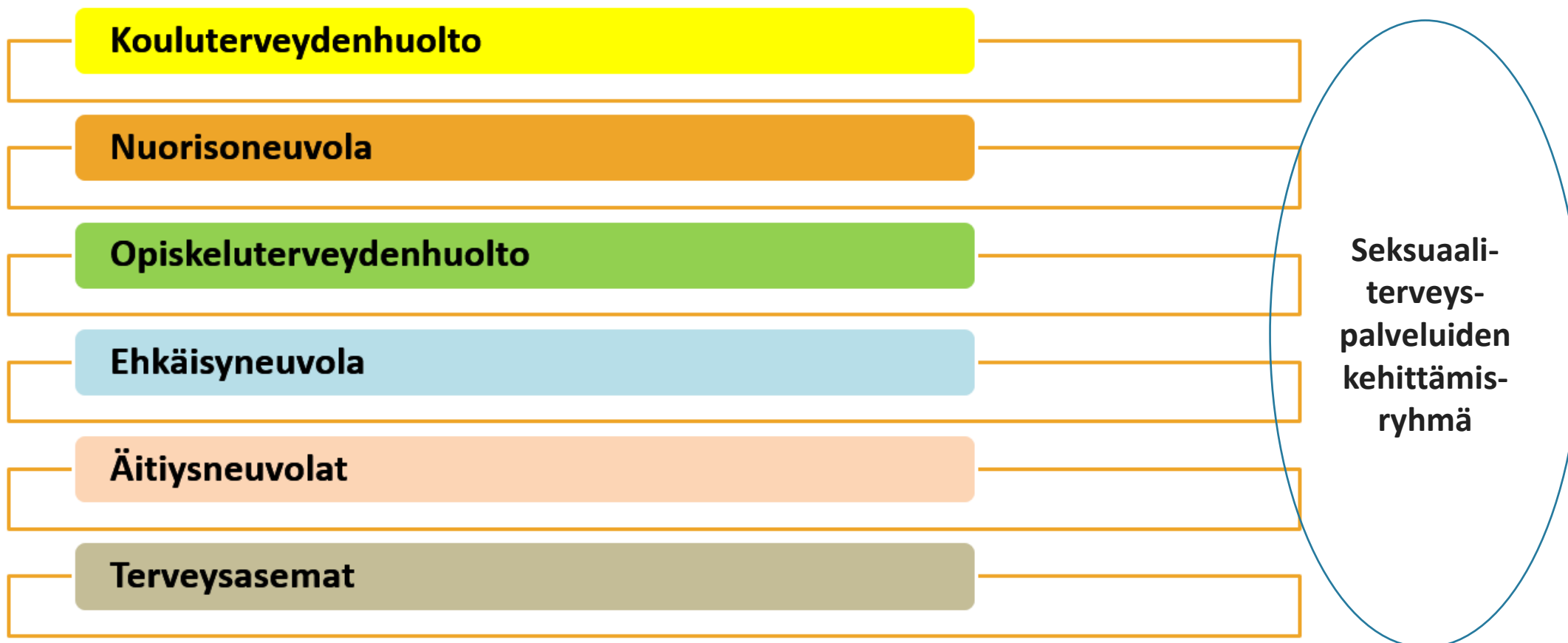
Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Nuorten toiveita ehkäisy palveluille tutkimusten valossa

- Kyselytutkimus Vantaalla 14–24-vuotiaille (Väänänen 2018): Tärkeimmät **ehkäisymenetelmän** valintaan vaikuttavat tekijät olivat
 - ehkäisyn teho,
 - kuukautiskipujen lieventyminen ja
 - helppo käyttö.
- **Palvelupaikan** suhteen tutkimustieto nuorten toiveista osin ristiriitaista ja järjestelmäriippuvaista, kuitenkin toiveena mm.
 - lähipalvelu
 - nuorten oma palvelu
 - paikka, josta muutkin terveystalvelut saadaan

Raskauden ehkäisyneuvontaa Tampereella toteuttavat yksiköt

Miten toteutuu nuoren oikeus luotettavaan ehkäisyyn? Kokemus puhuu 1

Nuorten toiveet

- "Olisi hyvä **kysyä nuorilta itseltään**, mitä palveluja haluavat ja käyttävät/käyttäisivät. Jos ei olisi rahasta kiinni (jos itse maksavat), minkä ehkäisyn valitsisivat."
- "**Pitkäaikaiseen** ehkäisyyn päädytään monesti **edullisuuden** vuoksi ja koska on maksuton Tampereella ad 22 v."
- "Millaisia **vaihtoehtoja**? Tavoite että kaikki ehkäisyvaihtoehdot/ -valmisteet maksuttomia ja käytettävissä (kondomien lisäksi myös valmiit suuseksisuojat??). Eri paikkakunnilla samat palvelut (valtakunnallinen tasa-arvo)."
- "Nuoret toivovat hyvää **vuotokontrollia**, suurin osa nuorista vuodottomuutta, mutta osa haluaa kuukautiset kerran kuussa. Yhä nuoremmat hakevat apua **kuukautisvaivoihin** ehkäisyvalmisteista"
- "**Sukupuoli-identiteettiään** miettivät/ työstävät nuoret saavat apua sukupuolidysforiaan vuodottomuudella."

Tietopohja

- "**Vaikuttaako** ehkäisyn valintaan vanhemmat (jos heille ei ole sopinut), kumppani, kaverit (positiivinen palaute, niin haluavat saman), netti/ keskustelupalstat (useimmiten negatiivista tietoa)."
- "**Seksuaalikasvatus tukee nuoren omia valintoja**. Tavoite on että nuorella on riittävät tiedot ja taidot tehdä valintoja. Nuoren **arvostava** kuuntelu ja keskustelu tärkeää. **Kriittinen pohdinta** koska monenlaista tietoa on saatavilla."

Miten toteutuu nuoren oikeus luotettavaan ehkäisyyn? **Kokemus puhuu 2**

Henkilöstön osaaminen

- ”**Henkilökunnan jatkuva lisä- tai täydennyskoulutus** seksuaaliterveysasioihin ja nimenomaan ehkäisymenetelmiin ja niiden periaatteisiin on aivan oleellista. Aidosti osaavalta henkilökunnalta nuori saa vakuuttavaa ja tutkittua tietoa nuoren kehitystasoon ja vastaanottokapasiteettiin räätälöitynä. Vääriä luuloja, tabuja, kavereiden kauhukokemuksia ja valeinfoa riittää. Sitä ei ainakaan pysty kumoamaan, ellei hoitohenkilökunta vähän syvemmin osaa perustella asiaansa ja seiso sen takana.”
- ”Moni e-pilleriin tavalla tai toisella pettynyt nuori tulee vastaanotolleni haluten vaikka täysin hormonitointa vaihtoehtoa ja taklaavat heti hormonikierukan. Koska siinä on hormoni-sana! Kun sitä perusteellisesti siinä käydään läpi, niin lähes 99 % asian ymmärtää (vaikutusmekanismin eron systeemiseen) ja itse sitten päätyvät/haluavat esim. Kyleenan.”
- ”Myös **keskitetyt yksiköt** alueella tietopankkeina ovat tärkeitä ehkäisyn ongelmatapauksissa ja muissa kysymyksissä.”

Vuorovaikutus

- ”Mitään menetelmää ei voi eikä kannata henkilökunnan ”pakottaa” eikä ylipuhua nuorelle. Lyhytnäköistä vaikka ehkäisy olisi hoitajan mielestä kuinka tarpeellinen. **Nuori otettava mukaan päätöksentekoon kunnioittavasti ja asiallisesti. Toiset kaipaavat toki enemmän rohkaisua.**”
- ”**Ehkäisy onnistuu, kun nuori kokee, että on itse saanut valita sopivan ehkäisyn.** Ympäripuhumalla valittu, ilman hyviä/ selkeitä perusteluja, ehkäisy monesti epäonnistuu.”

Miten toteutuu nuoren oikeus luotettavaan ehkäisyyn? **Kokemus puhuu 3**

- ”**Sähköinen asiointi:** web-ajanvarausmahdollisuus ehkäisyn aloitukseen puhelinaikojen lisäksi sekä sähköinen yhteydenottokaavake on havaittu hyväksi nuorisoneuvolassa. Matala kynnyks yhteysottoon.”
- ”**Kotiklamydiat**estit”
- ”Ei sovi unohtaa ehkäisykeskustelussa myöskään lisääntymisterveyden, **hedelmällisyyden suojelun** tärkeyttä, valistusta.”
- ”Vastuulliseen raskauden ehkäisyyn liittyy se että terveystalvelut tulee olla **helposti saatavilla**. Asiat on tärkeä ottaa **puheeksi esim. kouluterveydenhoitajan vastaanotolla**, vaikka siellä oltaisiin muissa asioissa.”
- ”Hoidon tulee perustua myös **näyttöön**.”

Puhujat
th,
seksuaali-
terapeutti
Marja
Juvonen, th
Nina Berg,
ThM Tiia
Lehtinen

Nuoren kohtaamisesta

”Ei voi liiaksi tähdentää sitä merkitystä, joka terveydenhoitajan ja/tai lääkärin ja asiakkaan välisellä henkilökohtaisella keskustelulla, esitiedot kartoittavalla haastattelulla ja huolellisella tarkkailulla on ehkäisyyn onnistumiselle”.

Kimmo Leppo ja Raija Launis: Ehkäisyneuvonta terveyskeskuksessa, teoksessa Juhani Aer (toim.): Kansanterveystyön käsikirja, 1975

10 nuorisoystävällisten seksuaaliterveyspalveluiden ominaisuutta

- Henkilöstön tuomitsematon asenne
- Helppo saavutettavuus
- Ammattilaisilta saa asianmukaista tietoa
- Edulliset tai ilmaiset palvelut
- Ystävällinen henkilöstö
- Kunnioittava asenne
- Kohtuulliset odotusajat
- Henkilöstö toivottaa tervetulleeksi
- Luottamuksellisuus
- Intimiteetti

BMC Health Services Research

[Home](#) [About](#) [Articles](#) [Submission Guidelines](#) [Join The Board](#)

Research article | [Open Access](#) | [Published: 27 March 2018](#)

Assessing youth-friendly sexual and reproductive health services: a systematic review

[Amanda Mazur](#), [Claire D. Brindis](#) & [Martha J. Decker](#)

[BMC Health Services Research](#) **18**, Article number: 216 (2018) | [Cite this article](#)

Ehkäisy & nuoret: Käypä hoito

- Nuoruus (< 15 vuoden ikä) ei ole este ehkäisyn käytölle
- Kierukat sopivat kaikenikäisille, synnyttäneille ja synnyttämättömille
- Kierukka voidaan asettaa missä tahansa kuukautiskierron vaiheessa, kunhan nainen ei ole raskaana
- Kierukan asettaa terveydenhuollon ammattilainen, eikä se edellytä kohdunkaulan irtosolukokeen ottamista.
- Ehkäisyn käyttömyöntyvyys voi olla nuorilla heikko, joten pitkävaikutteisten valmisteiden käyttö voi lisätä ehkäisyn tehokkuutta
- Nuorten seksuaalinen riskikäyttäytyminen on yhteydessä päihteiden käyttöön, joten heihin tulisi kiinnittää erityistä huomiota
- Ehkäisyn laiminlyönti on yleisempää nuorilla, jotka ovat aloittaneet seksielämän nuorena tai joilla on useita seksikumppaneita.
- Alaikäinen ehkäisyä hakeva nuori voi itse päättää ehkäisyn käytöstään, mutta etenkin alle 15-vuotiaiden osalta kokonaistilanne on selvitettävä huolellisesti.

Ammattilaisen apuvälineet: Ehkäisyn hoitopolku

- Rakennettu Tampereen kaupungin opiskeluterveydenhuollossa erityisesti terveydenhoitajien työn tueksi
- Perustuu Käypä hoito –suositukseen ja niiltä osin kun näyttöä ei ole, asiantuntija-arvioihin
- Hoitopolun sisällöstä ja päivityksestä vastaa Suomen Nuorisolääkärit ry, lukuun ottamatta Bayerin ylläpitämää ehkäisyvalmisteet –osiota. Hoitopolku on suunniteltu ensisijaisesti alle 30-vuotiaiden ehkäisyn käyttäjien näkökulmasta.
- [Ehkäisyn hoitopolku \(ehkaisynhoitopolku.fi\)](https://ehkaisynhoitopolku.fi)
- Lisäksi
 - **Ehkäisyn aloituksen esitietolomake** lähtökohta aloituskeskustelulle
 - Opiskeluterveydenhuollossa käytössä myös **terveydenhoitajien lyhytohjeet** ehkäisyn **aloitukseen** (tsekkauslista) ja **seurantaan**

Maksuttomasta ehkäisystä

”Pelkkä tehokkaasti järjestetty neuvontakaan ei ole riittävä edistämään raskauden ehkäisyä, vaan samanaikaisesti tulisi helpottaa ehkäisvälineiden saantia ja pyrkiä saamaan niiden hankkimisesta aiheutuvat kustannukset mahdollisimman alhaisiksi.

Neuvonnan kannalta tarpeellisessa määrin voidaan ja tuleekin erilaisia ehkäisvälineitä antaa terveyskeskuksesta väestölle korvauksetta.”

Leppo ja Launis 1975

Maksuton ehkäisy Tampereella

- Vuodesta **2011** mahdollista antaa maksuton (pitkäaikainen) ehkäisy **sosiaalisin** syin yksilöllisen kokonaisharkinnan perusteella
- Vuodesta **2016** pilleriehkäisy (+ laastari ja rengas) maksutta aloituksen yhteydessä sekä raskauden keskeytyksen ja synnytyksen jälkeen **3 -> 6 kk** iästä riippumatta
- Vuodesta **2017** raskauden **keskeytyksen jälkeen** maksuton pitkäaikainen ehkäisy (iästä riippumatta)
- Vuodesta **2019** **laajennettu maksuton ehkäisy alle 20-vuotiaille** (painotus pitkäaikaisissa menetelmissä, tehostettu kondomijakelu)
- Vuodesta **2021** laajennettu maksuton ehkäisy **alle 22-vuotiaille**

Kierukkaehkäisy raskaudenkeskeytyksen jälkeen vaikuttavaa

Human Reproduction, Vol.30, No.11 pp. 2539–2546, 2015

Advanced Access publication on September 14, 2015 doi:10.1093/humrep/dev233

human
reproduction

ORIGINAL ARTICLE *Fertility control*

Provision of intrauterine contraception in association with first trimester induced abortion reduces the need of repeat abortion: first-year results of a randomized controlled trial

Elina Pohjoranta^{1,†}, Maarit Mentula^{1,†}, Mika Gissler², Satu Suhonen³, and Oskari Heikinheimo^{1,*}

¹Department of Obstetrics and Gynaecology, University of Helsinki and Helsinki University Hospital, Kätilöopisto Hospital, PO Box 610, Helsinki 00029-HUS, Finland ²National Institute for Health and Welfare, Helsinki, Finland ³Centralized Family Planning, Department of Social Services and Health Care, City of Helsinki, Helsinki, Finland

*Correspondence address. E-mail: oskari.heikinheimo@helsinki.fi

Submitted on June 30, 2015; resubmitted on August 18, 2015; accepted on August 24, 2015

Yhteenveto maksuttomasta ehkäisystä Tampereella ja Orivedellä (2021 -)

20.4.2021

ALLE 22-VUOTIAAT

- **hormonaalinen ehkäisy** (ehkäisypillerit, -rengas, -laastari) **12 kuukaudeksi**
 - ensimmäisen kerran ehkäisyä aloitettaessa
 - synnytyksen ja
 - raskaudenkeskeytyksen jälkeen
- **pitkäaikaiset menetelmät** (hormonikierukka, kuparikierukka, kapselit)
 - tilanteesta riippumatta
- **kondomit**

22 VUOTTA TÄYTTÄNEET

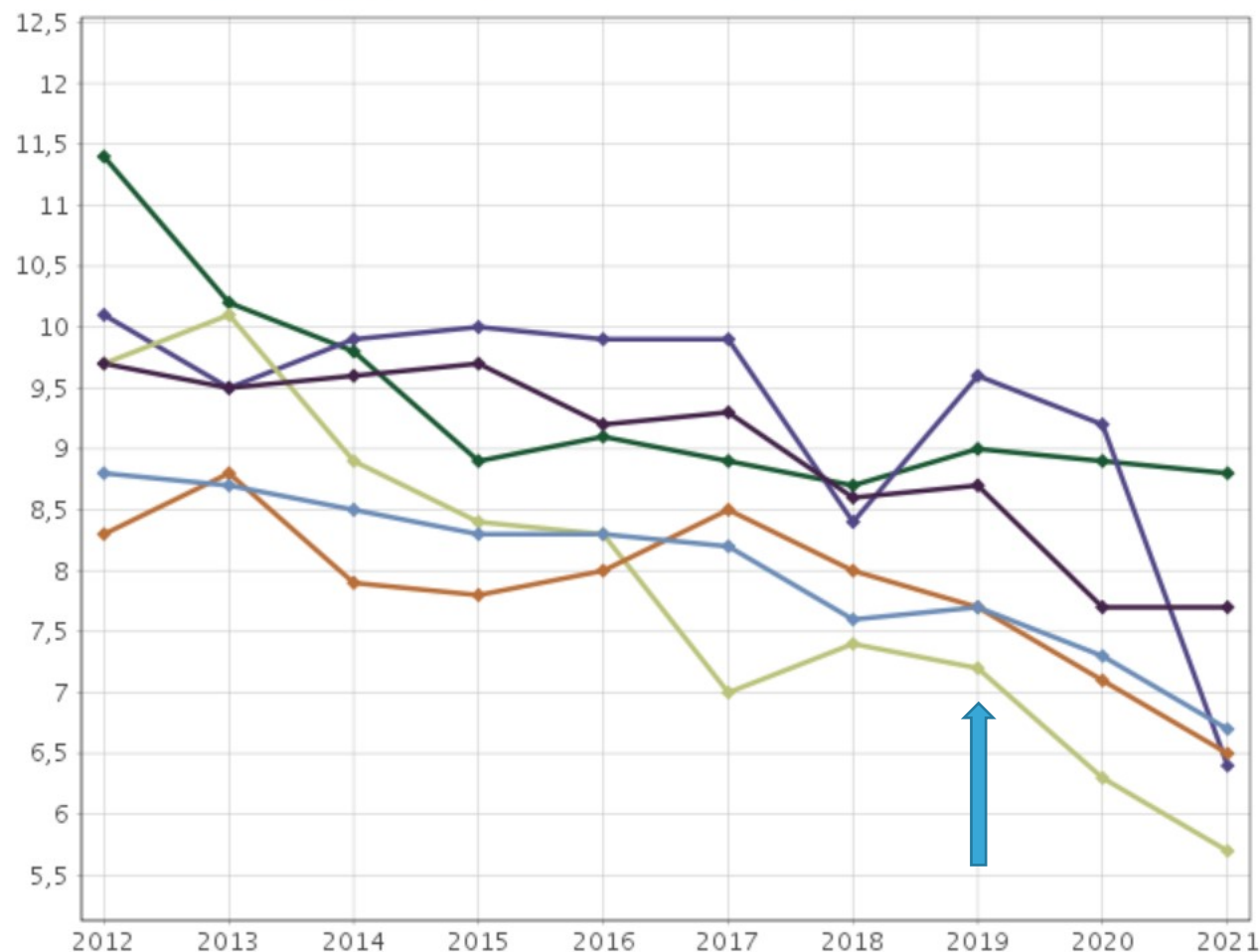
- **hormonaalinen ehkäisy** (ehkäisypillerit, -rengas tai -laastari) **6 kuukaudeksi**
 - ensimmäisen kerran ehkäisyä aloitettaessa
 - synnytyksen ja
 - raskaudenkeskeytyksen jälkeen
- **pitkäaikaiset menetelmät** (hormonikierukka, kuparikierukka, kapselit)
 - vain raskauden keskeytyksen jälkeen
- **kondomeita**

Yksilöllisen
harkinnan
mukaan iästä
ja tilanteesta
riippumatta

Ohje koskee tamperelaisia, orivesiläisiä sekä näissä kunnissa opiskelevia toisen asteen opiskelijoita

Raskauden-
keskeytykset
suurissa
kaupungeissa ja
koko maassa
2012 – 2021
ikäryhmässä
15-49 v.
(Sotkanet)

Raskaudenkeskeytykset / 1 000 15 - 49-vuotiasta naista [info ind. 695](#)

Koko maa
Turku

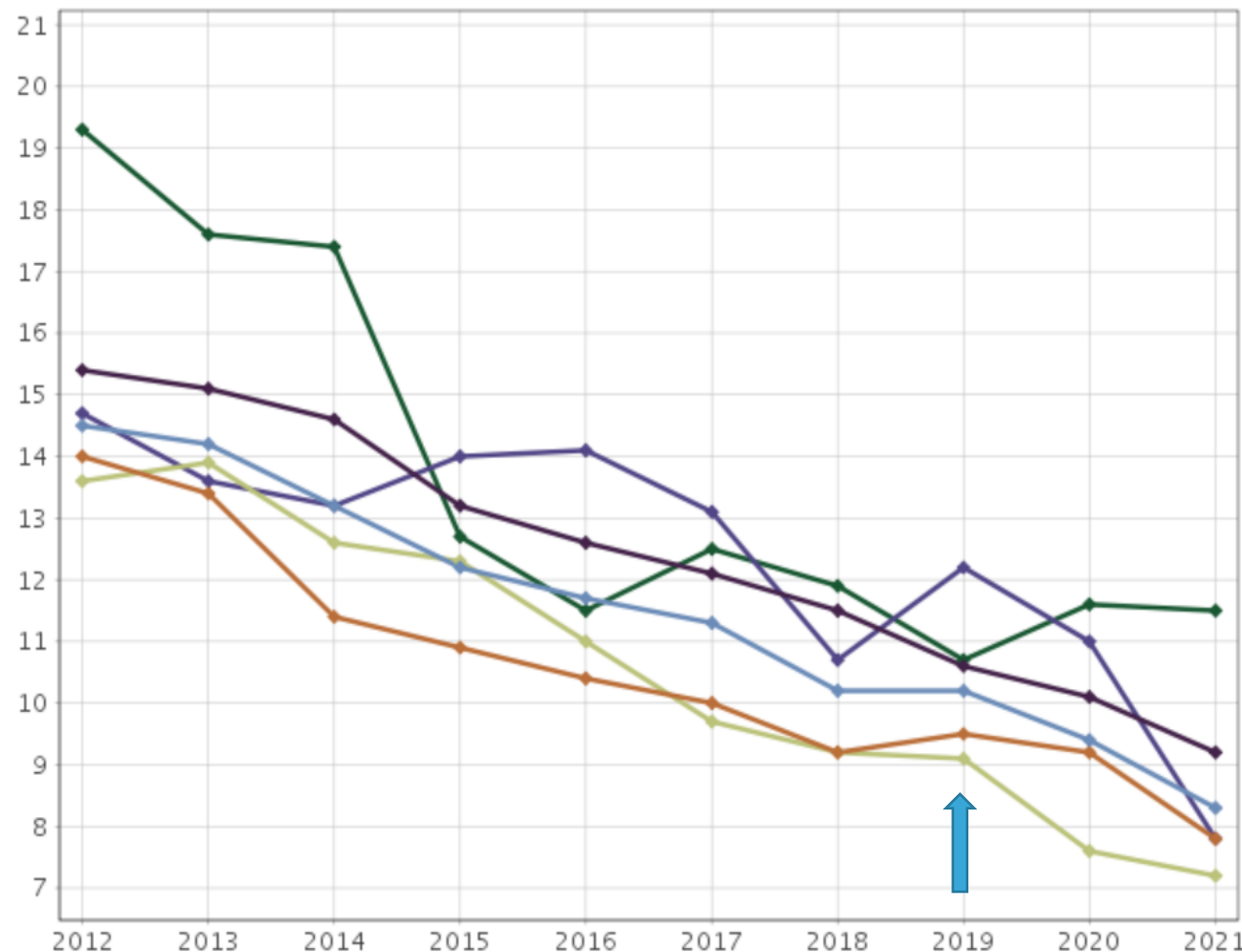
Espoo
Vantaa

Helsinki

Tampere

Raskauden-
keskeytykset
suurissa
kaupungeissa
ja koko maassa
2012 – 2021
ikäryhmässä
15-24 v.
(Sotkanet)

Raskaudenkeskeytykset alle 25-vuotiailla / 1 000 15 - 24-vuotiasta naista [info ind. 232](#)

Koko maa
Turku

Espoo
Vantaa

Helsinki

Tampere

5. Oikeus näkyä

Yhteiskunta koostuu erilaisista ihmisistä. Kaikilla on oikeus olla kokonaisvaltaisesti osa yhteiskuntaansa sellaisena ihmisenä kuin on, ilman pelkoa syrjinnästä, leimautumisesta, vähättelystä ja väkivallasta. Seksuaalioikeuksien toteutumisen lähtökohtana on **tasa-arvoinen yhteiskunta.**

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Tytöt,
pojat &
kaikki.

SINÄ ALLE 20-VUOTIAS

Maksuton ehkäisy laajenee!

Pillerit, renkaat, laastarit, kierukat,
kapselit & kondomit.

Katso tarkemmin:
tamper.fi/maksutonehkaisy

Tytöt,
pojat &
kaikki.

SINÄ ALLE 20-VUOTIAS

Maksuton ehkäisy laajenee!

Pillerit, renkaat, laastarit, kierukat,
kapselit & kondomit.

Katso tarkemmin:
tamper.fi/maksutonehkaisy

SINÄ ALLE 20-VUOTIAS

Maksuton ehkäisy laajenee!

Pillerit, renkaat, laastarit, kierukat,
kapselit & kondomit.

Katso tarkemmin:
tamper.fi/maksutonehkaisy

6. Oikeus yksityisyyteen

Jokaisella on oikeus tehdä **yksityisiä ja yksilöllisiä päätöksiä omaan seksuaalisuuteensa liittyen** sekä oikeus turvalliseen ja tyydyttävään seksuaalielämään ilman pelkoa vainosta, vapauden riistosta tai sosiaalisesta painostuksesta. Tämä voi toteutua vain, mikäli seksuaalisuuteen liittyvää **yksityisyyttä** kunnioitetaan.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Luottamuksellisuudesta

- **Keskeinen nuorisoystävällisten palveluiden edellytys**
- Pelko yksityisten tietojen leviämisestä esimerkiksi huoltajalle voi estää nuorta käyttämästä palveluita
- Itsestään selvää ammattilaisille, mutta ei nuorille
- Leimautumisen pelko palveluita käytettäessä esimerkiksi kaikenikäisiä palvelevissa äitiys- ja ehkäisyneuvoloissa – nuorten omat palvelut toivottuja!

”Helppo tulla, **tavoitettavuus**, ei tuomita, aikuinen työntekijä/rinnalla kulkija, tuki. **Hienotunteisuus**, vaitiolovelvollisuus, ei tietoa kotiin (suurin osa kertonut vanhemmille, vanhempi varaa ajan tai tulee mukaan), tarvittaessa yhteydenotto lastensuojeluun, nuoren kanssa sopien, yhteistyössä.”

7. Oikeus vaikuttaa

Kestävä kehitys vaatii aktiivista epäkohtiin tarttumista ja muutosten tekemistä. Kaikilla on oikeus ja velvollisuus vaikuttaa omien ja muiden seksuaalioikeuksien toteutumiseen. Ihmisten on voitava **vaikuttaa itseään koskevaan päätöksentekoon** niin perheiden, yhteisöjen, valtioiden kuin YK:n tasolla.

Kuva: Visit Tampere / Opa Latvala

Nuorten osallistuminen palveluiden kehittämiseen

- Kyselyt, tutkimukset
- Ammattilaisilta saatava tieto
- Haastattelut
- Kokemusasiantuntijat, kehittäjänuoret
- Pop up –tapahtumat
- Oppilaskuntayhteistyö
- Asiakasraadit
- Nuorisovaltuusto, lasten parlamentti
- Sosiaalisen median foorumit

Uudet,
systemaattisemmat
nuorten
osallistumisen tavat
hyvinvointialueilla?

Linkkejä

- Seksuaalioikeudet, Väestöliitto 2019: [12839351-valmiswebseksuaalisuusosoikeus_julkaisu_2019_sisus_web.pdf \(hyvakysymys.fi\)](#)
- Sexual health, human rights and the law, WHO 2015: [9789241564984_eng.pdf;jsessionid=20340D1564F0445D26C29624D8DF4479 \(who.int\)](#)
- Sexual rights: an IPPF declaration, IPPF 2008: [sexualrightsippfdeclaration_1.pdf](#)
- Edistä, ehkäise, vaikuta - Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020, THL 2013: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-174-7>
- Ehkäisy- ja seksuaaliterveyspalvelut, THL: [Ehkäisy- ja seksuaaliterveyspalvelut - THL](#)
- Käypä hoito –suositus Raskauden ehkäisy, Duodecim: [Raskauden ehkäisy \(kaypahoito.fi\)](#)
- Suomen nuorisolääkärit ry, ehkäisyn hoitopolku: [Ehkäisyn hoitopolku \(ehkaisynhoitopolku.fi\)](#)
- Seksuaaliterveyspalvelut terveyskeskuksissa, Sannisto Tuire 2011: <https://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8308-0>

Kiitos mielenkiinnosta!